Mały Garc

SOŁTYS
Marcin Wendt

RADA SOŁECKA
1. Dorota Stanke - Przewodnicząca Rady Sołeckiej
2. Michalina Kamka
3. Anna Tomaszewska

O SOŁECTWIE

Sołectwo Mały Garc, położone jest w odległości 6 km od miejscowości Subkowy, w kierunku południowo ? wschodnim ku dolinie Wisły, na granicy z Gminą Pelplin.

Tradycja osadnicza Małego Garca sięga drugiej połowy XIII w. Pierwsza wzmianka w dokumentach pochodzi z roku 1282, kiedy to książę Mestwin II wymieniony jest jako właściciel Małego Garca. Po wojnie trzynastoletniej dobra te stały się własnością cystersów pelplińskich i oddawane były w dzierżawę z przerwami do II połowy XIX wieku. W tym czasie właścicielami majątku M. Garc została rodzina Loewenthalów, która to doprowadziła do jego rozkwitu. W części dworskiej wzniesiono okazały dwupiętrowy budynek, wokół którego założono park w oparciu o istniejący i nowo sadzony drzewostan. Ponad to, z roku na rok kolejni Loewenthalowie powiększali i unowocześniali część folwarczną majątku. Na początku lat 20 ?tych XX wieku majątek został sprzedany rodzinie Radzymińskich, którzy to gospodarowali nim wzorcowo do wybuchu II wojny światowej. Po wyzwoleniu Radzymińscy, których zawierucha wojenna przeniosła do Ameryki, otrzymali od rządu polskiego odszkodowanie za pozostawione mienie, a majątek stał się własnością Skarbu Państwa. Na jego bazie utworzone zostały PGR. Działalność państwowego gospodarstwa przyczyniła się do częściowej utraty zabytkowego charakteru posiadłości jak i też do znacznego zubożenia jej części parkowej.
W czerwcu 1994 roku gospodarstwo wraz z częścią dworsko-parkową przejął w dzierżawę były dyrektor PGR mgr inż. Stanisław Dziak, który po dwóch latach został jego właścicielem. Oddanie majątku w ręce fachowca miało pozytywny wpływ na zachowanie zabytkowego charakteru majątku jak i na sytuację społeczno ? gospodarczą.

Sołectwo Mały Garc zamieszkuje ok. 190 osób. Stanowi to blisko 4 % całkowitej liczby populacji mieszkańców gminy. Pośród grupy wiekowej od 18 do 65 lat zdecydowaną większość stanowią ludzie młodzi oraz osoby w wieku średnim.

W roku 2008 samorząd gminny wybudował nowy Dom Kultury, który służy do zaspokojenia potrzeb kulturalno - rekreacyjnych mieszkańców sołectwa. Od tego czasu mieszkańcy sołectwa aktywnie uczestniczą w realizacji szeregu programów pozyskując dodatkowe środki na swoją działalność.

W północnej części wsi usytuowany jest dawny zespół dworsko - folwarczny noszący cechy układu z końca XIX w. Składa się on z części położonej po stronie zachodniej na płaskim terenie, oraz z części parkowej opadającej w dół skarpą nadwiślańską w kierunku wschodnim. Dwór usytuowany jest centralnie na pograniczu folwarku i parku.

Dwór z końca XIX w. założony na planie prostokąta, zwieńczony czterospadowym dachem, z dobudowanymi parterowymi przybudówkami, na planie wieloboków, zwieńczonymi wielospadowymi daszkami. Budynek dworu posiada ceglane detale architektoniczne zdobiące elewacje: lizeny, prosty gzyms cokołowy i arkadowy fryz podokapowy. Elewacja frontowa poprzedzona gankiem z otwartą kolumną. W elewacji ogrodowej na osi weranda i kamienne schody do ogrodu. W budynku zachowana oryginalna stolarka okienna.

W północnej części założenia parkowego znajdują się niewielkie budynki gospodarcze: kuźnie i gołębnik. Kuźnia zbudowana z cegły, założona na planie prostokąta z podcieniem od strony drogi, posiada szczyt ozdobiony ceglanymi pinaklami. Gołębnik posadowiony na planie ośmioboku, ceglany , ozdobiony pionowymi lizenami i

gzymsem kostkowym, zwieńczony stromym daszkiem z blaszaną sterczyną.

Zadrzewienie parkowe tworzy swobodną kompozycję naturalistyczną z eliptyczną polana na osi dworu, za polaną krąg z lip formowanych tworzących altanę.

Założenie dworskie dopełnia zabudowa folwarczna z kilkoma budynkami gospodarczymi. Związane są one w swym charakterze z pozostałą architekturą dworską.